

Prince of Songkla University
Pattani Campus
ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ☎ 089-5996481

ที่ มอ 751/ว 49 วันที่ 6 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อับดุลรอชิด เจ๊ะมะ

ด้วยนายอับบัส ยีรัน รหัสนักศึกษา 5620420014 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษา ปอเนาะ ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลรอชิด สือแต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไปพร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ☎ 089-5996481

ที่ มอ 751/ ว 496

วันที่ 6 มิถุนายน 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร

ด้วยนายอับบัส ยีรัน รหัสนักศึกษา 5620420014 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษา ปอเนาะ ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลรอหนิง สือแต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไปพร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ☎ 089-5996481

ที่ มอ 751/ว 496 วันที่ 6 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง

ด้วย นายอับบัส ยีรัน รหัสนักศึกษา 5620420014 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษา ปอเนาะ ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลรอหนิง สือเต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไปพร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูโซะ ตาเละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ☎ 089-5996481

ที่ มอ 751/711

วันที่ 18 มิถุนายน 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ชาฟีอี อาดำ

ด้วยนายอับบัส ยีรัน รหัสนักศึกษา 5620420014 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษา ปอเนาะ ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลรอหนิง สือแต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไปพร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและการวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

6 มิถุนายน 2558

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน โตะครุสถาบันศึกษาปอเนาะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด
2. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนาย อับบัส ยีรัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลรอหนิง สือแต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่านและทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถาบันศึกษาปอเนาะ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดกรุณาให้ข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 089-5996481

โทรสาร 073-331305

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

6 มิถุนายน 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอจะนะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนาย อับบัส ยีรัน นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลรอนิง สือแต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่านและทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถาบันศึกษาปอเนาะ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดกรุณาให้ข้อมูลในครั้งนี เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและการวิจัย รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 089-5996481

โทรสาร 073-331305

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลการตรวจหาค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

“ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ
ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา”

ผลการตรวจหาค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม
แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ

ตอนที่ 2 คำถามวัดระดับความพึงพอใจต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบัน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความสอดคล้อง
1.	ได้รับการยอมรับในด้านความรู้ (อาเล็ม) และความสามารถในการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
2.	ได้รับการยอมรับในด้านการสอนกุรอาน และผลิตนักฮาดิซอัลกุรอาน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
3.	ได้รับการยอมรับในด้านผลงานเขียนและแปลตำรา	1	0	1	2	0.66	ปรับเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
4.	ได้รับการยอมรับในด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
5.	ได้รับการยอมรับในด้านเป็นผู้นำประกอบพิธีทางศาสนาและการขอพร (ดูอาอ์)	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
6.	ได้รับการยอมรับในด้านการเผยแผ่ศาสนา (อามิรตะวะฮฺ)	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
7.	ได้รับการยอมรับในด้านนำคนไปประกอบพิธีหัจญ์ ณ นครมักกะฮฺ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
8.	ได้รับการยอมรับในด้านการเป็นที่พึ่งทางใจ หรือบำบัดรักษาจิตใจ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
9.	ได้รับการยอมรับในด้านการรักษาโรคด้วย แผนโบราณโดยใช้สมุนไพรและวิธีการปิด เป่าโดยการอ่านอัลกุรอานหรือบทขอพร	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
10.	ได้รับการยอมรับในด้านบำบัดรักษาผู้ที่ติด ยาเสพติดและบ่มเพาะให้เป็นคนดีได้	1	1	0	2	0.66	ปรับเพิ่มเติมตาม คำแนะนำของ ผู้เชี่ยวชาญ
11.	ได้รับการยอมรับในการเป็นที่ปรึกษาของ หน่วยงานระหว่างภาครัฐกับประชาชน	1	1	0	2	0.66	ปรับเพิ่มเติม ตามคำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญ
12.	ได้รับการยอมรับในด้านให้คำปรึกษาแก่ ชาวบ้านในเรื่องหลักคำสอนศาสนา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
13.	ได้รับการยอมรับในการทำหน้าที่แบ่งมรดก แก่ผู้ที่ไม่สามารถประนีประนอม กันได้	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
14.	ได้รับการยอมรับในการสามารถแก้ปัญหา ความขัดแย้ง กรณีพิพาทได้	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
15.	ได้รับการยอมรับเนื่องจากโต๊ะครูมี ปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีการช่วยเหลือชุมชน พิธีกรรมทางศาสนาที่จัดขึ้นในวาระต่างๆ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	คนที่	คนที่	คน	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	ที่ 3			
1.	โต๊ะครูต้องการสืบทอดหลักการศาสนา อิสลามแก่ผู้ชนรุ่นหลัง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
2.	ระบบปอเนาะดั้งเดิมเน้นสอนความรู้ด้าน ศาสนาอิสลามที่มาจากอัลกุรอานและ สุนนะฮ์ ตามแนวทางมัศฮับอัชชาฟีอีย์	1	0	1	2	0.66	ปรับเพิ่มเติม ตามคำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญ
3.	ความจำเป็นที่มุสลิมต้องศึกษาความรู้ ด้านศาสนา โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่ดี คือ ปอเนาะ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
4.	มุสลิมในชุมชนยึดมั่นในหลักการศาสนา อิสลามอย่างเหนียวแน่น	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
5.	ระบบปอเนาะดั้งเดิมปลูกฝังนักเรียนให้ เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มากกว่า โรงเรียนทั่วไป เช่น โต๊ะครูสอนนักเรียน ให้ปฏิบัติ และใช้ชีวิตตามแบบอย่างท่าน นบีมุฮัมมัด ﷺ	0	1	1	2	0.6 6	ปรับเพิ่มเติม ตามคำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญ
6.	รูปแบบการสอนของปอเนาะเหมาะสม กับสภาพสังคมปัจจุบัน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
7.	สถาบันปอเนาะสอนความรู้ด้านศาสนาที่ เข้มข้นมากกว่าแหล่งอื่น เช่น โรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นต้น	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
8.	ปอเนาะได้พัฒนานักเรียนด้านความรู้ ศาสนา การอ่าน และการเขียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
9.	การบริหารจัดการสถาบันปอเนาะมี ลักษณะการสืบทอดตำแหน่งโต๊ะครู หรือ คัดเลือกของโต๊ะครูรุ่นต่อรุ่น	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
10.	การเรียนแบบระบบปอเนาะดั้งเดิมไม่เก็บ ค่าเล่าเรียน เรียนฟรีตลอดการศึกษา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
11.	ปอเนาะมีบทบาทต่อการผลิตนักปราชญ์ และนักวิชาการศาสนาเพื่อกลับไปเป็น ผู้นำทางศาสนา และพัฒนาชุมชน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
12.	นักเรียนปอเนาะตอบสนองในด้านศาสน พิธี เช่น เป็นอิหม่าม จัดการศพและอื่นๆ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
13.	โต๊ะครูและเด็กนักเรียนได้ช่วยเหลือชุมชน เช่น สอนอัลกุรอาน ช่วยเหลืองานบุญ การแต่งงาน เป็นต้น	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
14.	โต๊ะครูได้วางฐานด้านศาสนา และ ตักเตือนให้ชาวบ้านตระหนักถึงความชั่วร้ายและสิ่งที่เป็นอบายมุข	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
15.	โต๊ะครูได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากชุมชน เช่น เงินชะกาต เงินบริจาค และอื่นๆ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
16.	โต๊ะครูปฏิเสธการสนับสนุน งบประมาณ จากภาครัฐในพัฒนาปอเนาะและเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนการสอน	0	1	1	2	0.6 6	ปรับเพิ่มเติม ตามคำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญ
17.	โต๊ะครูสร้างทักษะให้แก่เด็กเรียนในด้าน เกษตรโดยให้นักเรียนทดลองทำงาน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
18.	โต๊ะครูพัฒนานักเรียนให้มีสภาพฐานะ ทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นโดยการอบรมเป็น หลักสูตรระยะสั้น เช่น การฝึกวิชาชีพ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
19.	ปอเนาะเป็นแหล่งอนุรักษ์อัตลักษณ์ของ มุสลิมมลายู เช่น การแต่งกายเด็กปอเนาะ การเรียนด้วยหนังสือกีตาบ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
20.	ปอเนาะเป็นแหล่งเผยแผ่และอนุรักษ์ ภาษามลายูและ ภาษาอาหรับ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
21.	สถาบันปอเนาะจัดการสอนตามวัฒนธรรม	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
	อิสลามผสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น						
22.	สถาบันปอเนาะมีบทบาทต่อการปล้าง ประเพณี และ วัฒนธรรมที่ขัดต่อ หลักการศาสนา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ตอนที่ 2 คำถามวัดระดับความพึงพอใจต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบัน

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
	โต๊ะครู						
1.	โต๊ะครูเป็นเจ้าของและเป็นผู้บริหาร ปอเนาะ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
2.	โต๊ะครูมีหน้าที่ในการสอนหนังสือให้แก่ นักเรียน และชาวบ้าน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
3.	โต๊ะครูต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางด้านศาสนา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
4.	โต๊ะครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านภาษา มลายู และอาหรับเป็นอย่างดี	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
5.	โต๊ะครูต้องผ่านการประกอบพิธีหัจญ์ ณ นครมักกะห์	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
6.	โต๊ะครูต้องใช้ชีวิตอย่างสมณะ ไม่สุรุษสุร้าย	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
7.	โต๊ะครูเสียสละเดินทางไปสอนยังชุมชน ใกล้เคียง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
8.	โต๊ะครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ประชาชน และภาครัฐ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
9.	โต๊ะครูสอนโดยไม่มีค่าตอบแทน ไม่มี เงินเดือน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
10.	โต๊ะครูประกอบอาชีพส่วนตัวเพื่อให้มี รายได้ในการใช้จ่าย	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความสอดคล้อง
11.	โต๊ะครูเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตครอบครัว	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
12.	โต๊ะครูต้องพูดจา สุภาพอ่อนโยน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
นักเรียน							
1.	นักเรียนปอเนาะไม่มีการกำหนดเกณฑ์อายุในการศึกษา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
2.	นักเรียนไม่สามารถกลับบ้านได้ นอกจากได้รับอนุญาตจากโต๊ะครู	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
3.	นักเรียนปอเนาะมีสถานภาพโสด มีสถานภาพแต่งงาน (ครอบครัว) และมีสถานภาพสูงอายุ	1	0	1	2	0.66	ปรับเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
4.	นักเรียนชายแต่งกายโดยใส่เสื้อแขนยาวหรือ เสื้อโตปแขนยาวสีขาวนุ่งผ้าโสร่งสวมหมวกขาว (กอปิเยาะฮู) และผ้าพันศีรษะ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
5.	การแต่งกายของนักเรียนหญิงจะคลุมฮิญาบสีดำและสวมเสื้อผ้ามิดชิด	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
6.	นักเรียนต้องช่วยกันหุงหาอาหารกินเอง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
7.	นักเรียนต้องจัดหาหนังสือเรียน และเอกสารที่ใช้ในการศึกษา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
8.	การใช้ชีวิตร่วมกันของนักเรียนปอเนาะเสริมสร้างความเป็นพี่น้องสอดคล้องกับหลักคำสอนอิสลาม	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
9.	นักเรียนช่วยเหลืองานโต๊ะครู เช่น การเกษตร ทำสวน เลี้ยงสัตว์	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
10.	นักเรียนต้องช่วยเหลือตามงานบุญต่างๆ ที่ร้องขอ เช่น งานศพ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความสอดคล้อง
	ลักษณะการจัดการเรียนการสอน						
1.	การเรียนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะ เรียกว่า “ตะลักกี” (เรียนโดยใกล้ชิดกับผู้สอน) เพื่อการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
2.	นักเรียนนั่งรวมกันเป็นวงกลมต่อหน้าโต๊ะครู ลักษณะฮัลเกะฮ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
3.	นักเรียนนั่งเรียงกันเป็นแถวอย่างมีระเบียบต่อหน้าโต๊ะครู	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
4.	นักเรียนใช้ปากกาจดบันทึกคำบรรยายของโต๊ะครูลงในหนังสือ สมุดหรือกระดาน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
5.	โต๊ะครูใช้กระดานดำในการเขียนอธิบาย	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
6.	สอนความรู้ด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
7.	การสอนเน้นการรักชาติวัฒนธรรมอิสลาม	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
8.	สอนจารีตประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
9.	สอนแบบการบูรณาการระหว่างความรู้ศาสนากับสังคม	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
10.	เรียนด้วยวิธีการท่องจำบทเรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
11.	นักเรียนที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี โต๊ะครูจะมอบหมายให้สอนรุ่นน้อง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
12.	โต๊ะครูแนะนำให้ไปศึกษากับโต๊ะครูคนอื่น เพื่อเพิ่มพูนความรู้เฉพาะทาง	0	1	1	2	0.66	ปรับเพิ่มเติมตามคำแนะนำของเชี่ยวชาญ
13.	โต๊ะครูจะฝึกฝนให้นักเรียนเป็นผู้นำในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น เป็นอิหม่าม อ่านคุดบะฮ การทำบุญและอื่นๆ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
14.	โต๊ะครูสั่งสอนและขัดเกลาให้นักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม เช่น การรักษาความสะอาด การตรงต่อเวลา เป็นต้น	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
15.	หนึ่งสัปดาห์หยุดการสอนในวันอังคาร และวันศุกร์ช่วงกลางวันและเริ่มสอน ในช่วงหลังมัสกิบ	1	1	0	2	0.66	ปรับเพิ่มเติม ตามคำแนะนำ ของเชี่ยวชาญ
16.	หนึ่งปีหยุดสอน คือ ก่อนและหลังเดือน รอมฎอน 15 วัน เดือนรอมฎอน 30 วัน เดือนรอป็อ لواวัล 30 วัน และเดือนซุล ฮิจยะห์ 10 วัน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
หลักสูตรและการประเมิน							
1.	ใช้kitab (หนังสือ) ทั้งภาษายาวี และ อาหรับเป็นสื่อประกอบการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
2.	ไม่กำหนดระยะเวลาในการสำเร็จการ ศึกษา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
3.	หลักสูตรการสอนมีรูปแบบการศึกษาตาม อัยยาศัย	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
4.	หลักสูตรการสอนแบ่งออกเป็นช่วงชั้น เรียนตามลำดับความยากง่ายของหนังสือ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
5.	แบ่งกลุ่มเรียนตามความสนใจของ นักเรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
6.	โต๊ะครูเป็นผู้ที่ประเมินความรู้ของนักเรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
7.	ประเมินโดยการทดสอบความจำ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
8.	ประเมินโดยการอ่าน และการอธิบาย ความรู้ที่ได้เรียนมา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
9.	ประเมินผลโดยการฝึกสอนนักเรียนรุ่น น้อง และปฏิบัติเป็นแบบอย่าง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
10.	ประเมินผลโดยการสอนเนื้อหาแทนโต๊ะ ครูตามที่ได้รับมอบหมาย หรือบุคคล ทั่วไปจากชุมชน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
11.	ประเมินโดยผ่านการเรียนจากหนังสือ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความสอดคล้อง
	ก็ตาบตามลำดับความยากง่าย						
12.	ไม่มีการรับรองวุฒิการสำเร็จการศึกษา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
	สถานที่เรียน						
1.	สถานที่ใช้ในการเรียนอาศัยบ้านโต๊ะครู	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
2.	สถานที่ใช้ในการเรียนอาศัยบาลัย	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
3.	สถานที่ใช้ในการสอนอาศัยมัสยิด	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
4.	สถานที่เรียนมีลักษณะเป็นห้องโถงกว้าง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
5.	สถานที่เรียนมีลักษณะเป็นโรงเรียนมีใต้ถุนสูง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
6.	มีโต๊ะไม้กระดานไว้สำหรับนักเรียนวางหนังสือเรียน	0	1	1	2	0.66	ปรับเพิ่มเติมตามคำแนะนำของเชี่ยวชาญ
7.	มีกระดานดำ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
	ที่พักนักเรียน (ปอเนาะ)						
1.	สร้างเป็นบ้านหลังเล็ก	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
2.	วัสดุที่ใช้สร้างที่พัก เช่น ไม้ไผ่มาทำเป็นฝาบ้าน หลังคามุงด้วยใบจากหรือกระเบื้อง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
3.	นักเรียนพักในปอเนาะ(กระท่อม)ที่จัดให้	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
4.	ที่พักปลูกเรียงรายติดกันเป็นแนวยาวเป็นระเบียบ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
5.	ปอเนาะแต่ละห้องพักได้ 2 คน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
6.	บริเวณที่พักแบ่งออกได้เป็น 3 เขตคือ เขตผู้ชาย เขตผู้หญิง และเขตครอบครัว	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
7.	เขตที่พักมีหัวหน้าเขตปกครอง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
8.	ที่พักของผู้หญิงและผู้ชายจะแยกออกจากกัน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
9.	อุปกรณ์อำนวยความสะดวก มีเพียง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
	อุปกรณ์ทำอาหาร เช่น กระทะ หม้อ และ ที่นอน เสื่อ เท่านั้น						
10.	มีห้องน้ำรวม และบ่อน้ำสำหรับอาบน้ำ และทำความสะอาด	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทร อาจารย์ประจำแผนกการสอนอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อับดุลรอซิด เจ๊ะมะ อาจารย์ประจำแผนกอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง อาจารย์ประจำแผนกการสอนอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ของแบบสอบถาม

ข้อ	ปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษา	ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม
1.	การให้การยอมรับต่อโต๊ะครูในสถาบันศึกษาปอเนาะ	.919
2.	ปัจจัยด้านศาสนาอิสลาม	.919
3.	ปัจจัยด้านการศึกษา	.917
4.	ปัจจัยด้านสังคม	.924
5.	ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	.914
6.	ปัจจัยด้านอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม	.917
7.	รวมโต๊ะครู	.917
8.	รวมนักเรียน	.918
9.	รวมการเรียนการสอน	.912
10.	รวมประเมิน	.915
11.	รวมสถานที่	.929
12.	รวมที่พัก	.919
	รวมทั้งหมด	.925

แบบสอบถามชุดนี้ มีทั้งหมด 104 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. การให้การยอมรับต่อโต๊ะครูในสถาบันศึกษาปอเนาะ มีจำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .919
2. ปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษา มีจำนวน 22 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ปัจจัยด้านศาสนาอิสลาม มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .919 ปัจจัยด้านการศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .917 ปัจจัยด้านสังคม มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .924 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .914 ปัจจัยด้านอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .917
3. ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ มีจำนวน 67 ข้อ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือด้านโต๊ะครู มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .917 ด้านนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .918 ด้านการเรียนการสอน มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .912 ด้านประเมิน มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .915 ด้านสถานที่ มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .929 ด้านที่พัก มีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งหมด = .919

เลขที่แบบสอบถาม

--	--	--

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

“ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ
ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษา ศีการระดับความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะและศึกษาแนวทางการส่งเสริมต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะที่ยั่งยืน ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
  2. ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและไม่เกิดผลกระทบใดๆ ต่อท่าน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ และตรงกับตามความเป็นจริงเพื่อจะได้้นำผลการวิจัยนำเสนอเป็นแนวทางการสนับสนุนการดำเนินการในลำดับต่อไป
  3. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่
    - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
    - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ
    - ตอนที่ 3 คำถามวัดระดับความพึงพอใจต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ
- ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นาย อับบัส ยีรัน

นักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 20 ปี 2. 20-30 ปี 3. 31-40 ปี
 4. 41-50 ปี 5. 51-60 ปี 6. 61 ปีขึ้นไป

3. ตำแหน่ง

1. ผู้ช่วยโต๊ะครู 2. นักเรียนปอเนาะ
 3. ผู้ปกครองนักเรียน 4. ศิษย์เก่าปอเนาะ

4. สถาบันศึกษาปอเนาะที่ท่านศึกษา

1. นิติศาสตร์อิสลาม 2. ตร์ปียาตุลอิสลามียะห์ 3. อัลมุขตารีญตุลอิสลามียะฮ์
 4. อัลมะฮะฮะตุลอิสลามีย์ 5. ท่ามะกรูด 6. อื่นๆ(ระบุ).....

5. ระดับการศึกษา (ศาสนาอิสลาม)

1. กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันศึกษาปอเนาะ
 2. จบการศึกษาจากสถาบันศึกษาปอเนาะเป็นเวลา.....ปี
 3. จบการศึกษาอิสลามจากต่างประเทศ (ระบุ).....
 4. จบการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ระบุระดับในข้อ 4.1 – 4.3
 4.1 อิบฎีดาย์ 4.2 มุฎาฮะวะษิต 4.3 ชะนาเวีย
 5. อื่นๆ (ระบุ).....

6. ระดับการศึกษา(สามัญ)

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย 4. ปริญญาตรี
 5. สูงกว่าปริญญาตรี 6. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ

2.1 คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
ท่านคิดว่าโต๊ะครูสถาบันศึกษาปอเนาะได้รับการยอมรับในด้านต่อไปนี้ ใช่หรือไม่ใช่

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1.	ได้รับการยอมรับในด้านความรู้ (อาเล็ม) และความสามารถในการสอน		
2.	ได้รับการยอมรับในด้านการสอนอัลกุรอานและผลิตนักชาฟิฮอัลกุรอาน		
3.	ได้รับการยอมรับในด้านผลงานเขียนและแปลตำรา		
4.	ได้รับการยอมรับในด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม		
5.	ได้รับการยอมรับในด้านเป็นผู้นำประกอบพิธีทางศาสนาและการขอพร (ดูอาอ์)		
6.	ได้รับการยอมรับในด้านการเผยแผ่ศาสนา (อามีรตะวะฮฺย)		
7.	ได้รับการยอมรับในด้านนำคนไปประกอบพิธีหัจญ์ ณ นครมักกะฮฺ		
8.	ได้รับการยอมรับในด้านการเป็นที่พึ่งทางใจ หรือบำบัดรักษาจิตใจ		
9.	ได้รับการยอมรับในด้านการรักษาโรคด้วยแผนโบราณโดยใช้สมุนไพรและวิธีการปิดเป่าโดยการอ่านอัลกุรอานหรือบทขอพร (ดูอาอ์)		
10.	ได้รับการยอมรับในด้านบำบัดรักษาผู้ที่ติดยาเสพติดและบ่มเพาะให้เป็นคนดีได้		
11.	ได้รับการยอมรับในการเป็นที่ปรึกษาของหน่วยงานระหว่างภาครัฐกับประชาชน		
12.	ได้รับการยอมรับในด้านให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านในเรื่องหลักคำสอนศาสนา		
13.	ได้รับการยอมรับในการทำหน้าที่แบ่งมรดกแก่ผู้ที่ไม่สามารถประนีประนอมกันได้		
14.	ได้รับการยอมรับในการสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้ง กรณีพิพาทได้		
15.	ได้รับการยอมรับเนื่องจากโต๊ะครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีการช่วยเหลือชุมชน พิธีกรรมทางศาสนาที่จัดขึ้นในวาระต่างๆ		

2.2 **คำชี้แจง** : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมที่สุดเพียงคำตอบเดียวตามระดับความคิดเห็นของท่าน ต่อ ปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์แปลผลการประเมินค่าเฉลี่ย ดังนี้

5 หมายถึง ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะอยู่ในระดับ

มากที่สุด

4 หมายถึง ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะอยู่ในระดับ

มาก

3 หมายถึง ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะอยู่ในระดับ

ปานกลาง

2 หมายถึง ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะอยู่ในระดับ

น้อย

1 หมายถึง ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะอยู่ในระดับ

น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	ปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	โต๊ะครูต้องการสืบทอดหลักการศาสนาอิสลามแก่สู่ชนรุ่นหลัง		✓			
2.	ระบบปอเนาะดั้งเดิมเน้นสอนความรู้ด้านศาสนาอิสลามที่มาจากอัลกุรอานและสุนนะฮ์ ตามแนวทางมัซฮับอัชชาฟีอี			✓		

จากตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องมาก หมายถึงผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า โต๊ะครูต้องการสืบทอดหลักการศาสนาอิสลามแก่สู่ชนรุ่นหลัง ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะอยู่ในระดับมาก และ ระบบปอเนาะดั้งเดิมเน้นสอนความรู้ด้านศาสนาอิสลามที่มาจากอัลกุรอานและสุนนะฮ์ ตามแนวทางมัซฮับอัชชาฟีอี ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อ	ปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	โต๊ะครูต้องการสืบทอดหลักการศาสนาอิสลามแก่ผู้ชนรุ่นหลัง					
2.	ระบบปอเนาะดั้งเดิมเน้นสอนความรู้ด้านศาสนาอิสลามที่มาจากอัลกุรอานและสุนนะฮฺ ตามแนวทางมัซฮับอัชชาฟีอี					
3.	ความจำเป็นที่มุสลิมต้องศึกษาความรู้ด้านศาสนา โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่ดี คือ ปอเนาะ					
4.	มุสลิมในชุมชนยึดมั่นในหลักการศาสนาอิสลามอย่างเหนียวแน่น					
5.	ระบบปอเนาะดั้งเดิมปลูกฝังนักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มากกว่าโรงเรียนทั่วไป เช่น โต๊ะครูสอนนักเรียนให้ปฏิบัติ และใช้ชีวิตตามแบบอย่าง (สุนนะฮฺ) ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ					
6.	รูปแบบการสอนของปอเนาะเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน					
7.	สถาบันปอเนาะสอนความรู้ด้านศาสนาที่เข้มข้นมากกว่าแหล่งอื่น เช่น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นต้น					
8.	ปอเนาะได้พัฒนานักเรียนด้านความรู้ศาสนา การอ่าน และการเขียน					
9.	การบริหารจัดการสถาบันปอเนาะมีลักษณะการสืบทอดตำแหน่งโต๊ะครู หรือ คัดเลือกของโต๊ะครูรุ่นต่อรุ่น					
10.	การเรียนแบบระบบปอเนาะดั้งเดิมไม่เก็บค่าเล่าเรียน เรียนฟรีตลอดการศึกษา					
11.	ปอเนาะมีบทบาทต่อการผลิตนักปราชญ์ และนักวิชาการศาสนาเพื่อกลับไปเป็นผู้นำทางศาสนา และพัฒนาชุมชน					
12.	นักเรียนปอเนาะตอบสนองในด้านศาสนพิธี เช่น เป็นอิหม่ามจัดการเกี่ยวกับศพ และอื่นๆ					
13.	โต๊ะครูและเด็กนักเรียนได้ช่วยเหลือชุมชน เช่น สอนอัลกุรอาน ช่วยเหลืองานบุญ การแต่งงาน เป็นต้น					
14.	โต๊ะครูได้วางฐานด้านศาสนา และตักเตือนให้ชาวบ้านตระหนักถึงความชั่วร้าย และสิ่งที่เป็นอบายมุข					
15.	โต๊ะครูได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน เช่น เงินชะกาต เงินบริจาค และอื่นๆ					

ข้อ	ปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
16.	โต๊ะครูปฏิบัติราชการสนับสนุน งบประมาณจากภาครัฐในพัฒนา ปอเนาะและเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนการสอน					
17.	โต๊ะครูสร้างทักษะให้แก่ักเรียนในด้านเกษตรโดยให้นักเรียน ทดลองทำงาน					
18.	โต๊ะครูพัฒนานักเรียนให้มีสภาพฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น โดย การอบรมเป็นหลักสูตรระยะสั้น เช่น การฝึกวิชาชีพ					
19.	ปอเนาะเป็นแหล่งอนุรักษ์อัตลักษณ์ของมุสลิมมลายู เช่น การ แต่งกายของเด็กปอเนาะ การเรียนด้วยหนังสือกีตาบ					
20.	ปอเนาะเป็นแหล่งเผยแพร่และอนุรักษ์ภาษามลายูและภาษา อาหาร					
21.	สถาบันปอเนาะจัดการสอนตามวัฒนธรรมอิสลามผสมกับ วัฒนธรรมท้องถิ่น					
22.	สถาบันปอเนาะมีบทบาทต่อการปล้ำประเพณี และ วัฒนธรรมที่ขัดต่อหลักศาสนา					

ตอนที่ 3 คำถามวัดระดับความพึงพอใจต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมที่สุดเพียงคำตอบเดียว ตามระดับความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยพิจารณาตามเกณฑ์แปลผลการประเมินค่าเฉลี่ย ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในระดับ

มากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในระดับ

มาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในระดับ

ปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในระดับ

น้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในระดับ

น้อยที่สุด

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
	โต๊ะครู					
1.	โต๊ะครูเป็นเจ้าของและเป็นผู้บริหารปอเนาะ					
2.	โต๊ะครูมีหน้าที่ในการสอนหนังสือให้แก่นักเรียน และชาวบ้าน					
3.	โต๊ะครูต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางด้านศาสนา					
4.	โต๊ะครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านภาษามลายู และอาหรับเป็นอย่างดี					
5.	โต๊ะครูต้องผ่านการประกอบพิธีหัจญ์ ณ นครมักกะห์					
6.	โต๊ะครูต้องใช้ชีวิตอย่างสมณะ ไม่สุรุษสุร่าย					
7.	โต๊ะครูเสียสละเดินทางไปสอนยังชุมชนใกล้เคียง					
8.	โต๊ะครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ประชาชนและภาครัฐ					
9.	โต๊ะครูสอนโดยไม่มีค่าตอบแทน ไม่มีเงินเดือน					
10.	โต๊ะครูประกอบอาชีพส่วนตัวเพื่อให้มีรายได้ในการใช้จ่าย					
11.	โต๊ะครูเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตครอบครัว					
12.	โต๊ะครูต้องพูดจา สุภาพอ่อนโยน					
	นักเรียน					
1.	นักเรียนปอเนาะไม่มีการกำหนดเกณฑ์อายุในการศึกษา					
2.	นักเรียนไม่สามารถกลับบ้านได้ นอกจากได้รับอนุญาตจากโต๊ะครู					
3.	นักเรียนปอเนาะมีสถานภาพโสด มีสถานภาพแต่งงาน (ครอบครัว) และมีสถานภาพสูงอายุ					
4.	นักเรียนชายแต่งกายโดยการใส่เสื้อแขนยาว หรือ เสื้อโตปแขนยาวสีขาวนุ่งผ้าโสร่ง สวมหมวกขาว (กอปิเยาะฮฺ) และผ้าพันศีรษะ					
5.	การแต่งกายของนักเรียนหญิงจะคลุมฮิญาบสีดำและสวมเสื้อผ้ามิดชิด					
6.	นักเรียนต้องช่วยกันหุงหาอาหารกินเอง					
7.	นักเรียนต้องจัดหาหนังสือเรียน และเอกสารที่ใช้ในการศึกษา					
8.	การใช้ชีวิตร่วมกันของนักเรียนปอเนาะเสริมสร้างความเป็นพี่					

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
	น้องสวดคล้อยกับหลักคำสอนอิสลาม					
9.	นักเรียนช่วยเหลืองานโต๊ะครู เช่น การเพาะปลูก ทำสวน เลี้ยงสัตว์					
10.	นักเรียนต้องช่วยเหลือตามงานบุญต่างๆ ที่ร้องขอ เช่น งานศพ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น					
	ลักษณะการจัดการเรียนการสอน					
1.	การเรียนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะเรียกว่า ตะลิกกี (เรียนโดยใกล้ชิดกับผู้สอน) เพื่อการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น					
2.	นักเรียนนั่งรวมกันเป็นวงกลมต่อหน้าโต๊ะครู ลักษณะฮัลเกาะฮ					
3.	นักเรียนนั่งเรียงกันเป็นแถวอย่างมีระเบียบต่อหน้าโต๊ะครู					
4.	นักเรียนใช้ปากกาจดบันทึกคำบรรยาย ของโต๊ะครูลงในหนังสือ สมุดหรือกระดาษ					
5.	โต๊ะครูใช้กระดานดำในการเขียนอธิบาย					
6.	สอนความรู้ด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว					
7.	การสอนเน้นการรักษาวัฒนธรรมอิสลาม					
8.	สอนจารีตประเพณี ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา					
9.	สอนแบบการบูรณาการระหว่างความรู้ศาสนากับสังคม					
10.	เรียนด้วยวิธีการท่องจำบทเรียน					
11.	นักเรียนที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี โต๊ะครูจะมอบหมายให้ช่วยสอนรุ่นน้อง					
12.	โต๊ะครูแนะนำให้ไปศึกษากับโต๊ะครูคนอื่น เพื่อเพิ่มพูนความรู้เฉพาะทาง					
13.	โต๊ะครูจะฝึกฝนให้นักเรียนเป็นผู้นำในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น เป็นอิหม่าม อ่านคุตบะฮ การทำบุญ และอื่นๆ					
14.	โต๊ะครูสั่งสอนและขัดเกลาให้นักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม เช่น การรักษาความสะอาด การตรงต่อเวลา เป็นต้น					
15.	หนึ่งสัปดาห์หยุดการสอนในวันอังคาร และวันศุกร์ช่วงกลางวันและเริ่มสอนในช่วงหลังมักริบ					

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
16.	หนึ่งปีหยุดการสอน คือ ก่อนและหลังเดือนรอมฎอน 15 วัน เดือนรอมฎอน 30 วัน เดือนรอฎอฎอวัล 30 วัน และเดือน ซุลฮิจยะห์ 10 วัน					
	หลักสูตรและการประเมิน					
1.	ใช้kitab (หนังสือ) ทั้งภาษายาวี และ อหรับเป็นสื่อ ประกอบการสอน					
2.	ไม่กำหนดระยะเวลาในการสำเร็จการศึกษา					
3.	หลักสูตรการสอนมีรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย					
4.	หลักสูตรการสอนแบ่งออกเป็นช่วงชั้นเรียนตามลำดับความ ยากง่ายของหนังสือ					
5.	แบ่งกลุ่มเรียนตามความสนใจของนักเรียน					
6.	โต๊ะครูเป็นผู้ที่ประเมินระดับความรู้ของนักเรียน					
7.	ประเมินโดยการทดสอบความจำ					
8.	ประเมินโดยการอ่าน และการอธิบายองค์ความรู้ที่ได้เรียน ผ่านมา					
9.	ประเมินผลโดยการฝึกสอนนักเรียนรุ่นน้อง และปฏิบัติเป็น แบบอย่าง					
10.	ประเมินผลโดยการสอนเนื้อหาแทนโต๊ะครูตามที่ได้รับ มอบหมาย หรือบุคคลทั่วไปจากชุมชน					
11.	ประเมินโดยผ่านการเรียนจากหนังสือตามลำดับความยากง่าย					
12.	ไม่มีการรับรองวุฒิการสำเร็จการศึกษา					
	สถานที่เรียน					
1.	สถานที่ใช้ในการเรียนอาศัยบ้านโต๊ะครู					
2.	สถานที่ใช้ในการเรียนอาศัยบาลัย					
3.	สถานที่ใช้ในการสอนอาศัยมัสยิด					
4.	สถานที่เรียนมีลักษณะเป็นห้องโถงกว้าง					
5.	สถานที่เรียนมีลักษณะเป็นโรงเรือน มีใต้ถุนสูง					
6.	มีโต๊ะไม้กระดานไว้สำหรับนักเรียนวางหนังสือเรียน					

ข้อ	ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
7.	มีกระดานดำ					
	ที่พักนักเรียน (ปอเนาะ)					
1.	สร้างเป็นบ้านหลังเล็ก					
2.	วัสดุที่ใช้สร้างที่พัก เช่น นำไม้ไผ่มาทำเป็นฝาบ้าน หลังคามุงด้วยใบจากหรือกระเบื้อง					
3.	นักเรียนพักในปอเนาะ (กระท่อม) ที่จัดให้					
4.	ที่พักปลูกเรียงรายติดกันเป็นแนวยาว เป็นระเบียบ					
5.	ปอเนาะแต่ละห้องพักได้ 2 คน					
6.	บริเวณที่พักแบ่งออกได้เป็น 3 เขตคือ เขตผู้ชาย เขตผู้หญิง และเขตครอบครัว					
7.	เขตที่พักมีหัวหน้าเขตปกครอง					
8.	ที่พักของผู้หญิงและผู้ชายจะแยกออกจากกัน					
9.	อุปกรณ์อำนวยความสะดวก มีเพียงอุปกรณ์ทำอาหาร เช่น กระทะ หม้อ และ ที่นอน เสื้อ เท่านั้น					
10.	มีห้องน้ำรวม และบ่อน้ำสำหรับอาบน้ำและทำความสะอาด					

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

แบบสัมภาษณ์วิจัยเพื่อการวิจัย
เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ
ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา”

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะที่ยั่งยืน

2. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....

ที่อยู่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

สถานที่สัมภาษณ์.....เวลา.....

วัน-เดือน-ปี.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น

2.1 ปัจจัยในที่ส่งผลต่อการคงสภาพการเรียนการสอนของสถาบันศึกษา ปอเนาะดั้งเดิมในปัจจุบันมีปัจจัยอะไรบ้าง

1. ปัจจัยด้านศาสนา

1) .....

2) .....

3).....

2. ปัจจัยด้านการศึกษา

1) .....

2) .....

3).....

3. ปัจจัยด้านสังคม

- 1) .....
- 2) .....
- 3).....

4. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

- 1) .....
- 2) .....
- 3).....

5. ปัจจัยด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม

- 1) .....
- 2) .....
- 3).....

6. ปัจจัยด้านอื่นๆ

- 1) .....
- 2) .....
- 3).....

2.2 แนวทางการรักษาและส่งเสริมการคงสภาพการเรียนการสอนระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะที่ยั่งยืน

1. แนวทางการพัฒนาด้านระบบการเรียนการสอน

- 1) .....
- 2) .....
- 3).....

2. แนวทางการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- 1) .....
- 2) .....
- 3).....

3. แนวทางการพัฒนาด้านบุคลากร

- 1) .....
- 2) .....
- 3).....

4. แนวทางการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา

- 1) .....
- 2) .....
- 3).....

5. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาด้านอื่นๆ

- 1) .....
- 2) .....
- 3).....

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค
เอกสารสถาบันศึกษาปอเนาะ

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ

พ.ศ. ๒๕๔๗

ด้วย รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อสร้างสังคมสันติสุขและยกระดับพื้นฐานความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส กระทรวงศึกษาธิการจึงเห็นสมควรส่งเสริมสถาบันศึกษาปอเนาะเป็นสถาบันสังคมเพื่อการสอนตามหลักศาสนาอิสลามให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมอิสลามและความต้องการของชุมชนในการศึกษาอย่างเหมาะสม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. ๒๕๔๗”

ข้อ ๒[๑] ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป บรรดาระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“สถาบันศึกษาปอเนาะ” หมายความว่า สถาบันสังคมของชุมชนอิสลามที่เสริมสร้างการเรียนรู้ในทางศาสนาอิสลามและวัฒนธรรมอิสลาม เพื่อเสริมสร้างให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้และความประพฤติที่ดีงามในการดำรงชีพอย่างสันติสุขและมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

“โต๊ะครู”[๒] หมายความว่า ผู้สอนที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามเป็นอย่างดีเป็นที่เคารพนับถือของชุมชนและเป็นเจ้าของปอเนาะ

“ผู้ช่วยโต๊ะครู”[๓] หมายความว่า ผู้ที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามเป็นอย่างดีซึ่งโต๊ะครูให้ช่วยสอนในปอเนาะ

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะประจำจังหวัด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตามกฎหมายโรงเรียนเอกชน แล้วแต่กรณี

ข้อ ๔[๔] โต๊ะครูเจ้าของปอเนาะใดประสงค์จะจดทะเบียนเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะให้ยื่นคำขออนุญาตนายทะเบียนตามแบบ ป.น. ๑ ทำยระเบียบนี้

ข้อ ๕ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นนายทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัด ทำหน้าที่จดทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะและมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและกำกับ ดูแล สถาบันศึกษาปอเนาะที่ได้จดทะเบียนแล้ว

ให้นายทะเบียนออกหลักฐานการจดทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ พร้อมเอกสารครบถ้วน ถูกต้อง ตามแบบ ป.น. ๒

ข้อ ๖ ให้สำนักงานทำหน้าที่เป็นสำนักงานทะเบียนกลางสถาบันศึกษาปอเนาะ เพื่อรวบรวมข้อมูลสถาบันศึกษาปอเนาะทุกจังหวัด และมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนสถาบันศึกษาปอเนาะ และกำกับ ดูแลนายทะเบียนประจำจังหวัดให้ดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ ๗ สถานที่และบริเวณที่ตั้งสถาบันศึกษาปอเนาะต้องมีความเหมาะสมแก่การดำเนินการสอน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและไม่ขัดต่อสุขลักษณะหรืออนามัยของผู้เรียน

ข้อ ๘ โตะครูที่ขอจดทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะต้องมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายในที่ดินและอาคารที่ใช้ดำเนินการสอน

ข้อ ๙ โตะครูต้องมีคุณสมบัติและความรู้ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีความรู้วิชาสามัญไม่ต่ำกว่าหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับในช่วงชั้นปีที่จบหลักสูตรหรือความรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้

(๓) มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี โดยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หรือสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ ๑๐ โตะครูอาจมอบหมายผู้ช่วยโตะครูทำการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะได้ โดยแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ตามแบบ ป.น. ๓ ท้ายระเบียบนี้

ผู้ช่วยโตะครูต้องมีคุณสมบัติและความรู้ ตามข้อ ๙ (๑) (๒) และ (๓)

ข้อ ๑๑ โตะครูหรือผู้ช่วยโตะครูที่ไม่มีความรู้วิชาสามัญตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ แต่มีความรู้สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ ให้ยื่นคำขอผ่อนผันต่อนายทะเบียน โดยโตะครูหรือผู้ช่วยโตะครูจะต้องเข้ารับการอบรมในหลักสูตรที่สมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้จัดขึ้นภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่ได้รับการผ่อนผัน

ข้อ ๑๒[๕] กรณีที่ผู้เรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะเป็นเด็กที่ต้องเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ โตะครูและผู้ปกครองต้องจัดให้

เด็กได้เข้าเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ หรืออาจพัฒนาร่วมกับสถานศึกษาอื่นเพื่อให้ผู้เรียนได้มี
โอกาสศึกษาวิชาสามัญในระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ

ข้อ ๑๓ สถาบันศึกษาปอเนาะอาจจะพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกอบรมวิชาชีพร่วมกับ
กระทรวงศึกษาธิการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีอาชีพและสามารถดำรงชีพได้อย่างมีความสุข

ข้อ ๑๔ ให้สถาบันศึกษาปอเนาะรายงานการดำเนินงาน พร้อมจำนวนผู้เรียน
และผู้ช่วยโต๊ะครูให้ถูกต้องตามความเป็นจริง พร้อมทั้งสภาพปัญหา อุปสรรคและความต้องการที่จะ
ขอรับการช่วยเหลือต่อนายทะเบียนทุกๆ ๖ เดือน ตามแบบ ป.น. ๔

ข้อ ๑๕ ให้สถาบันศึกษาปอเนาะสิ้นสภาพ เมื่อ

(๑) โต๊ะครูถึงแก่กรรม เว้นแต่ทายาทซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ ๙ ได้ยื่นคำขอแสดง
ความจำนงขอดำเนินการต่อภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่โต๊ะครูถึงแก่กรรม

(๒) โต๊ะครูยื่นคำร้องขอเลิกสถาบันศึกษาปอเนาะ

(๓) ถูกเพิกถอนการจดทะเบียน เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๖[๖] เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนอิสลามให้สอดคล้องกับสภาพใน
ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการอาจส่งเสริมและพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะตามความเหมาะสม ทั้งนี้
ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๑๗ ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มี
อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการใช้ตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗

อดิศัย โปธารามิก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

[๑] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑/ตอนที่ ๖๗ ง/หน้า ๔/๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๗

[๒] ข้อ ๓ นิยามคำว่า “โตะครู” แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘

[๓] ข้อ ๓ นิยามคำว่า “ผู้ช่วยโตะครู” แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘

[๔] ข้อ ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยสถาบันศึกษา ปอเนาะ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘

[๕] ข้อ ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยสถาบันศึกษา ปอเนาะ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘

[๖] ข้อ ๑๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยสถาบันศึกษา ปอเนาะ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘

[๗] คำร้องขอจดทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ พ.ศ. ๒๕๔๗ (แบบ ป.น. ๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยสถาบันศึกษาปอเนาะ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘

[๘] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒/ตอนพิเศษ ๑๑๘ ง/หน้า ๓๐/๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๘

ข้อมูลทะเบียนสถาบันศึกษาปอเนาะ จังหวัดสงขลา
สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา

ที่	ชื่อสถาบัน	ชื่อ-สกุล โต๊ะครู	วุฒิการศึกษา		วันเดือนปี ที่ก่อตั้ง	ที่อยู่	ตำบล	อำเภอ
			สามัญ	ศาสนา				
อำเภอ จะนะ								
1	นิติศาสตร์อิสลาม	นายตัยยีบี บุษโสะ	ม.3	ฆานาวี	30 ก.ย 47	2 หมู่ 3	แค	จะนะ
2	ดร์ปิยาตุลอิสลามียะห์	นายตอผา ชูมุง	ม.3	ฆานาวี	30 ก.ย 47	56 หมู่ 3	บ้านนา	จะนะ
3	อัลมุขตารีตุลอิสลามียะห์	นายมุขตารี สันเอียด	ม.3	ฆานาวี	30 ก.ย 47	27/1 หมู่ 3	แค	จะนะ
4	อัลมะฮะฮะตุลอิสลามียะห์	นายดนาหะ เส้นหวัง	ป.4	ฆานาวี	30 ก.ย 47	34 หมู่ 2	นาหว้า	จะนะ
5	ท่ามะกรูด	นายดลเถาะ เส็มหมาน			24 พ.ค 54	113/7 หมู่ 1	ท่าหมอไทร	จะนะ
6	ผาสูฮอิสลาม	นายฝูอาดี สายสอิด	ม.3	ฆานาวี	30 ก.ย 47	หมู่ 11	คลองเปยะ	จะนะ
7	ต๊ะห์ฟิซซุลกุรอานเราะห์ มานียะห์	นายรอหมาน หวันแหละ	ป.4	ฆานาวี	26 พ.ค 54	157หมู่ 2	บ้านนา	จะนะ
8	ดาร์ลุอานอัลนิซิมียะห์ อัลอิสลามียะห์	นายอับดุลกอเดช นิยมเดชา	ป.4	ฆานาวี	14 พ.ค 54	2 หมู่ 2	บ้านนา	จะนะ
9	เม็ยะยาริลอูลุม	นายมุฮัมหมัด ยูโซะ	ม.6	ปริญญาตรี	14 ก.พ 56	หมู่ 3	บ้านนา	จะนะ
10	ดาร์ลุอูลุม	นายและหมาน สันหมาด			28 ก.พ 49	หมู่ 4	คู	จะนะ
11	นิซอมิตดิน	นายเจะดาโอ๊ะ หมะจี			30 ก.ย 47	หมู่ 3	บ้านนา	จะนะ
12	ต๊ะห์ฟิซซุลกุรอาน	นายนรเต็น นาราศาสน์			30 ก.ย 47	หมู่ 4	ตลิ่งชัน	จะนะ
อำเภอ เทพา								
13	บาดารุดดิน	นายเจ๊ะมุฮัมหมัดซากี ยีกับจี	ม.6	เทียบเท่า ฆานาวี	30 ก.ย 47	162 หมู่ 5	เทพา	เทพา
14	ตาดุดดิน	นายฟัตตอนณ์ สาและ	ม.6	กิตาบ	30 ก.ย 47	234/1 หมู่ 2	ปากบาง	เทพา
15	ตาดุดตอลีบิน	นายฮะสัน ตือรามะ	ม.6	กิตาบ	30 ก.ย 47	56 หมู่ 8	ท่าม่วง	เทพา
16	มะฮัดดัลเกเราะห์อัลอิสลา มียะห์	นายฮารัง ป่อสู	ตรี	ฆานาวี	19 ม.ค 48	35/1 หมู่ 5	ปากบาง	เทพา
17	ดาดุดดิน	นางดาร์ณี เตะหมัดมะ	-	กิตาบ	8 ก.พ 48	199 หมู่ 2	เทพา	เทพา
18	อัล-ฟรุกอนกีรออาตี	นายหะมิ หมัดเหรัม	อนุปริญ ญา	ฆานาวี	31 มี.ค 48	92 หมู่ 2	ท่าม่วง	เทพา
19	มะฮัดดร์ปิยาตุลเอาลาต	นายอับดุลเลาะ เจ๊ะสะมะ	ม.6	ฆานาวี	28 ส.ค 48	36 หมู่ 8	ท่าม่วง	เทพา
อำเภอ นาทวี								
20	ดร์ปิยะห์ตุตตินิกะห์	นายมันนาน หมัดกะ	ป.4	ฆานาวี	29 พ.ค 47	44/1 หมู่ 3	ประกบ	นาทวี
21	บาห์วีทยา	นายดนะซี ไหนเด	ป.4	ฆานาวี	1 มี.ย 47	12 หมู่ 3	นาทวี	นาทวี
22	นุรุดดิน(แสงธรรม)	นายมะเส็น ไบยะาะ	ม.6	ฆานาวี	30 ก.ย 47	15 หมู่ 3	ท่าประดู่	นาทวี
23	พลีวิทยา	นายยูโซะ อาแว	ป.4	ฆานาวี	-	หมู่ 2	นาทวี	นาทวี
24	นุรุดดิน(ซิมสุ)	นายหว่าหาบ หมะอูเส็น	ม.6	ฆานาวี	17 ม.ค 50	78/1 หมู่ 6	ปลักหนู	นาทวี

25	พลีวิทยา	นาย ยูโซะ อาแว	-	-		หมู่ 2	นาทวี	นาทวี
อำเภอ สะบ้าย้อย								
26	นุรุลกุรอาน	นายชุกรีย์นุร จงรักศักดิ์	ปริญญาโท	ปริญญาตรี	19 ม.ค 48	หมู่ 2	ทุ่งพอ	สะบ้าย้อย
27	อียาอูลอูลุมิตดิน	นายหารง สามะ	ม.6	ปริญญาตรี	30 ก.ย 47	12/4 หมู่ 2	ทุ่งพอ	สะบ้าย้อย
28	อิสลาหุดดิน	นายสะแลม แวบือสา	ป.4	อิสลามศึกษา ตอนปลาย	30 ก.ย 47	14/7 หมู่ 5	ทุ่งพอ	สะบ้าย้อย
29	ดาร์ลกุรอาน	นายมังโซร์ เบ็ญหะยิสูล มาน	ปริญญาตรี	อิสลามศึกษา ตอนปลาย	28 ต.ค 54	หมู่ 8	ทุ่งพอ	สะบ้าย้อย
30	อิสลาฮุดดิน	นายดอเลาะ ฮายีเจะเลาะ	ม.3	ปริญญาตรี	30 ก.ย 47	56/2 หมู่ 2	เปียน	สะบ้าย้อย
31	อิสลามียะฮัดดีนียะห์	นายอาสารี ดือราโอะ	ป.4	อิสลามศึกษา ตอนปลาย	30 ก.ย 47	หมู่ 2	เปียน	สะบ้าย้อย
32	อิสลามศาสนศาสตร์	นายอิสมาแอ ยีริง	ม.6	จบปอเนาะ	30 ก.ย 47	99/6 หมู่ 6	เปียน	สะบ้าย้อย
33	ดาร์ลฟุรกอน	นายดอเลาะ ลาเตะ	ป.4	จบปอเนาะ	30 ก.ย 47	3/1 หมู่ 3	ธารคีรี	สะบ้าย้อย
34	ยาบาลุลฮุดดา	นายอับดุลเลาะ จูแต	ม.6	อิสลามศึกษา ตอนปลาย	30 ก.ย 47	45/10 หมู่ 4	ธารคีรี	สะบ้าย้อย
36	นุรุลฟัจร์	นายกุมฮำหมัดรุซดี ต่วนเต็ง	ม.6	อิสลามศึกษา ตอนปลาย	21 ส.ค 56	43/1 หมู่ 5	จะแหน	สะบ้าย้อย
37	ตะฮฟิสุรอกาน	นางสาวคอลลีเยาะ อะเค	ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	19 ก.ค 56	37/9 หมู่ 2	สะบ้าย้อย	สะบ้าย้อย

(ข้อมูล วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2556)

ทะเบียนสถานศึกษาเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

จังหวัด/สพท./ อำเภอ	สามัญศึกษา			อาชีวศึกษา			สถาบันศึกษา ปอเนาะ			รร.สอนศาสนา			สอนศาสนาควบคู่ สามัญ			ตาดีกา			รวมทั้งสิ้น		
	โรงเรียน	นักเรียน	ครู	โรงเรียน	นักเรียน	ครู	โรงเรียน	นักเรียน	ผู้สอน	โรงเรียน	นักเรียน	ผู้สอน	โรงเรียน	นักเรียน	ผู้สอน	โรงเรียน	นักเรียน	ครู	แห่ง	ผู้เรียน	ผู้สอน
ปัตตานี	41	19062	1014	1	40	5	219	20205	734	29	2190	133	65	57726	3063	640	63663	4664	995	162886	9609
ยะลา	31	14635	563	3	181	26	117	11311	491	1	109	35	41	37891	2107	427	43371	2984	620	107498	6206
นราธิวาส	28	19894	1059	-	-	-	62	6530	257	49	33450	2964	51	62285	2154	617	71475	4329	807	193634	10763
สตูล	23	12616	799	1	63	10	2	109	5	2	103	10	16	7237	538	198	17477	1064	242	37605	2426
สงขลา (4อำเภอ)	23	6222	341	-	-	-	36	2662	97	1	118	3	26	15118	855	188	16653	1238	274	40773	2534
รวมทั้งสิ้น	146	72429	3772	5	284	41	436	40817	1584	82	35970	3145	199	180257	8717	2070	212639	14279	2938	542396	31538

จัดทำข้อมูล ณ วันที่ 5 มีนาคม 2557

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ง
นิพนธ์ต้นฉบับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

อับบัส ยีรัน¹ และ อับดุลรอญิง สือแต²

¹นักศึกษาศรีนิเทศศาสตร์ ภาควิชาอิสลามศึกษา

²ผศ.ดร. (ตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา), อาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยศึกษาสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ศึกษาปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะหลังจากปี พ.ศ. 2547 2) ศึกษาระดับความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนา ระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะที่ยั่งยืน การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถาบันศึกษาปอเนาะในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ที่จดทะเบียนจำนวน 5 สถาบัน และแบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 232 คน และกำหนดผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปหาค่าทางสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะหลังจากปี พ.ศ. 2547 สามารถแบ่งออกเป็น 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านศาสนา 2) ปัจจัยด้านการศึกษา 3) ปัจจัยด้านสังคม 4) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 5) ปัจจัยด้านการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม และพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมมากที่สุด 3 ลำดับ คือ โต๊ะครูต้องการสืบทอดหลักการศาสนาอิสลามไปสู่ชนรุ่นหลัง อยู่ในระดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 71.1 รองลงมา ระบบปอเนาะดั้งเดิม เน้นสอนความรู้ด้านศาสนาอิสลามที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอานและสุนนะฮ์ตามแนวทางมัซฮับอัชชาฟี

อีย้ คิดเป็นร้อยละ 67.7 และปอเนาะเป็นแหล่งอนุรักษ์อัตลักษณ์ของมุสลิมมลายู เช่น การแต่งกายของเด็กปอเนาะ การเรียนด้วยหนังสือกิตาบ คิดเป็นร้อยละ 62.9

2. ระดับความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ พบว่า มีความพึงพอใจสูงสุดต่อด้านโต๊ะครู อยู่ในระดับมาก มีค่า ($\bar{x}$) = 4.21, S.D.= 0.63 รองลงมาด้านนักเรียน อยู่ในระดับมาก มีค่า ($\bar{x}$) = 4.15 , S.D. = 0.64 และด้านลักษณะการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่า ($\bar{x}$) = 4.12, SD. = 0.63 และด้านหลักสูตรและการประเมิน อยู่ในระดับมาก มีค่า ($\bar{x}$) = 3.86, S.D. = 0.71 และด้านสถานที่เรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่า ($\bar{x}$) = 3.48, S.D. = 0.94 และน้อยที่สุด คือ ด้านที่พักนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง (ปอเนาะ) มีค่า ($\bar{x}$) = 3.44, S.D. = 1.08

3. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาาระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะที่ยั่งยืน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านระบบการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อาคารเรียน ที่พัก บาลีย์ 4) ด้านระบบสาธารณูปโภค

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

Factors Influencing Pondok in Chana District Songkhla Province to Remain in Their Traditional System

Abbas Yeeyan¹, Abdulroning Suetair²

¹ Master Degree Candidate, Islamic Studies

² Asst. Prof. (Middle East Studies). lecturer

College of Islamic Studies

Prince of Songkla University, Pattani Campus

ABSTRACT

This research was aimed at 1) studying the factor influencing Pondok school to remain in their traditional system after 2005, 2) studying the satisfaction levels to traditional system of Pondok school, 3) studying operating guidelines to promote and develop the traditional system of sustainable Pondok.

This research was survey research. The researcher were scoped sample group by using simple random sampling, collected Pondok school in Chana district of Songkhla province with registered 5 school, The sample group was determined according to the Krejcie and Morgan table include 232 persons, and determined interviewee 10 personnel. The instruments were questionnaire form and the structured interview form. The data were analyzed by the descriptive statistic and content analysis method.

The research resulted in finding that the factor influencing Pondok school to remain in their traditional system after 2005 were 1) Religion factors 2) Education Factors 3) Social factors 4) Economic factors 5) The preservation of tradition and culture factor, and found that the most third priority factors influencing Pondok as 1) Tok Guru need to carry down islamic principles to future generations as be the highest level (71.1%), 2) The traditional system of Pondok emphasizes the knowledge from the al-Quran and Sunnah According to the Shafi'i school as be the

medium level (67.7)., and 3)Pondok as a source of identity of Muslim Malay were the dress of student in Pondok and the learning with kitab (62.9).

The satisfaction level of the traditional system of Pondok, it was found that satisfaction level in Tok Guru is in the most high level ($\bar{x}$) = 4.21, S.D. = 0.63. Second, the satisfaction level in student is in the high level ($\bar{x}$) = 4.15, S.D. = 0.64, the characteristics of teaching and learning is in the high level ($\bar{x}$) = 4.12, SD. = 0.63, the curriculum evaluation is in the high level ($\bar{x}$) = 3.86, S.D. = 0.71, the learning location is in the high level ($\bar{x}$) = 3.48, S.D. = 0.94, and the dormitory is in the lowest level ($\bar{x}$) = 3.44, S.D. = 1.08.

The guidelines to promote and develop the traditional system of sustainable Pondok divided into four parts including 1. The learning and teaching system in Pondok . 2. The personnel. 3. Infrastructure: school buildings, dormitory, Balai. 4. Public utility systems.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทนำ

การศึกษามุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสถาบันปอเนาะเป็นศูนย์รวมอัตลักษณ์ เป็นสถาบันเรียนรู้คู่กับสังคมมุสลิมมาอย่างช้านาน แม้ปัจจุบันปอเนาะได้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากอดีตอย่างมากมีสาเหตุจากหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง การปกครอง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และนโยบายการจัดการศึกษาของภาครัฐ เป็นต้น จนกระทั่งทำให้ปอเนาะบางส่วนต้องเปลี่ยนแปลงสภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีการเรียนการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ ซึ่งในอดีตนั้นมีการเรียนการสอนที่เน้นด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่ก็ยังมีปอเนาะบางแห่งที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงสภาพ ยืนหยัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม พยายามที่จะอนุรักษ์ระบบดั้งเดิมของปอเนาะไว้ให้คงอยู่ในสังคมมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน เหตุผลที่สำคัญต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นความต้องการที่จะสืบทอดหลักการศาสนาอิสลามเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการของกลุ่มผู้ปกครองหรือกลุ่มนักเรียนที่ต้องการศึกษาในปอเนาะระบบเก่าและวิธีการเรียนการสอนแบบระบบเก่าและมีความเชื่อมั่นว่าสามารถสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและเข้าใจหลักการอิสลามอย่างแท้จริง

ปอเนาะเป็นสถาบันศึกษาที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมมุสลิมอย่างใหญ่หลวง กล่าวคือ ปอเนาะเป็นสถาบันการเรียนรู้ด้านวิชาการศาสนา ทั้งการเรียนรู้อิสลามขั้นพื้นฐานและการเรียนรู้เชิงลึก หรือขั้นสูงในบางวิชา เป็นศูนย์กลางในการชักนำชุมชน ผู้รู้ด้านศาสนา ผู้นำมารับใช้ชุมชน และเป็นสถาบันที่อนุรักษ์วัฒนธรรมอิสลาม เป็นต้น มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความผูกพันกับสถาบันปอเนาะมาอย่างช้านานในฐานะสถาบันศึกษาที่ได้พัฒนาทั้งด้านศาสนา ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม และด้านอื่นๆอีกมากมาย ทั้งยังมีอิทธิพลต่อสังคมมุสลิมในพื้นที่อื่นๆของประเทศและต่างประเทศอีกด้วย เปรียบเสมือนเป็นคลังแห่งวิทยอิสลามที่รักษาความดีงามให้คงอยู่ตลอดมาและสร้างนักวิชาการมุสลิมทุกยุคสมัย จนกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการคงระบบปอเนาะดั้งเดิมไว้

การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาสถาบันศึกษาปอเนาะ อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีลักษณะสภาพสังคม วัฒนธรรมทั้งด้านภาษา อาชีพ วิถีชีวิตทั้งหลักปฏิบัติและหลักศรัทธาที่สอดคล้องกับมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และเป็นที่รู้จักของมุสลิมชายแดนภาคใต้ที่สามารถพูดได้ 2 ภาษา ทั้งภาษามลายูและภาษาไทย จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น มีน้อยมากที่ศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งในอดีตนั้นสถาบันศึกษาปอเนาะ อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา

ชุมชน และผลิตผู้นำทางศาสนา นักวิชาการมุสลิมที่สำคัญ กระทั่งมีชื่อเสียงจนเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับและปัจจุบันยังมีสถาบันศึกษาปอเนาะบางส่วนที่ยังคงสภาพระบบดั้งเดิมไว้ ถึงแม้หน่วยงานภาครัฐได้เปิดโอกาสให้มีการเปลี่ยนสภาพการจัดการเรียนการสอนก็ตาม ก็ยังมีนักเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ และนักเรียนที่อยู่ในจังหวัดสงขลาต่างก็ให้ความสนใจที่เข้ามาศึกษา เช่นเดียวกับที่เคยปรากฏในอดีต

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยมีความมุ่งหวังให้การวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ หลังจากปี พ.ศ. 2547
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาาระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะที่ยั่งยืน

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ หลังจากปีพ.ศ. 2547
2. ได้ทราบถึงระดับความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ ที่ได้รับการสืบทอดมาจากอดีต
3. สามารถอธิบายแนวทางการส่งเสริม และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันศึกษาปอเนาะ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและความต้องการของประชาชนในพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ สถาบันศึกษาปอเนาะในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มีจำนวนทั้งหมด 9 แห่ง ที่ได้เปิดทำการเรียนการสอน (ข้อมูลพื้นฐานสถาบันศึกษาปอเนาะ, 2556

สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา) ในสถาบันศึกษาปอเนาะ ประกอบด้วย โต้ะครู ผู้ช่วยโต้ะครู และนักเรียนทั้งหมด 300 คน

ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวนทั้งหมด 5 แห่ง จากสถาบันทั้งหมด 9 แห่ง ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายไปตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละปอเนาะ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถาม มีจำนวน 232 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มีจำนวน 10 คน รวมจำนวนทั้งหมด 242 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถาม มีจำนวน 232 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปในกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ (Krejcie and Morgan 1970: 608-610 อ้างถึงใน ฉัตรสมุน พงศกัญญา, 2553: 90) ประกอบด้วย

- 1) นักเรียนปอเนาะ ซึ่งเป็นตัวแทนนักเรียนสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวนทั้งหมด 132 คน
- 2) ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ปกครองนักเรียน สถาบันปอเนาะละ 10 คน รวมจำนวนทั้งหมด 50 คน
- 3) ศิษย์เก่าปอเนาะ จำนวนทั้งหมด 50 คน
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มีจำนวนทั้งหมด 10 คน ประกอบด้วย
  - 1) อาจารย์ หรือ ผู้ที่มีประสบการณ์การทำวิจัยเกี่ยวกับสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวน 2 คน
  - 2) นักวิชาการสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวน 2 คน
  - 3) โต้ะครูสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวน 3 คน
  - 4) ศิษย์เก่าสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบมีกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview)

แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ

ตอนที่ 3 คำถามวัดระดับความพึงพอใจต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ

ลักษณะของแบบสอบถามการวิจัย มีดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานะ ตำแหน่ง สถาบันศึกษาปอเนาะที่ศึกษา ระดับการศึกษาศาสนาอิสลาม ระดับการศึกษาสามัญ ลักษณะการตั้งคำถามเป็นชนิดปลายปิด (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยคงสภาพของสถาบันศึกษาปอเนาะดั้งเดิม ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 โต้ะครูในสถาบันศึกษาปอเนาะได้รับการยอมรับในด้านใด ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบข้อที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด (Check list) ให้เลือกตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่ มีจำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคสร้างตามมาตรวัดของ Likert Scale

ตอนที่ 3 คำถามวัดระดับความพึงพอใจต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคสร้างตามมาตรวัดของ Likert Scale

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ โดยวิธีการเจาะจงเพื่อให้ข้อมูลเชิงเจาะลึก (In-depth interview) จำนวน 10 คน เพื่อแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริมและพัฒนาาระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะให้ยั่งยืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคสร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) เกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของ เบสท์ (John W. Best, 1997: 190) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 0.50 - 1.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า เอกสาร และการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยประมวลเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันมาวิเคราะห์และนำเสนอผลข้อมูลด้วยวิธีการแบบนิรนัย (Deductive method) โดยจะพิจารณาข้อมูลที่สอดคล้องมาสร้างเป็นเกณฑ์หรือจัดกลุ่ม ซึ่งการรายงานผลการวิจัยจะดำเนินการในลักษณะการพรรณนาบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ หลังจากปี พ.ศ. 2547

โตะครูสถาบันศึกษาปอเนาะได้รับการยอมรับในด้านต่างๆ 3 ลำดับมากที่สุด ดังนี้

1) ได้รับการยอมรับในด้านความรู้ (อาเล็ม) และความสามารถในการสอน คิดเป็นร้อยละ 94.4

2) ได้รับการยอมรับในด้านบุคลิกภาพและมีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม คิดเป็นร้อยละ 91.3

3) ได้รับการยอมรับในด้านเป็นผู้นำประกอบพิธีทางศาสนาและการขอพร (ตุอาอ์) คิดเป็นร้อยละ 89.2

แสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านให้การยอมรับโตะครูเป็นอย่างดีในด้านความรู้ การสอน และอื่นๆ จึงได้ส่งบุตรเข้าศึกษาเพื่อหวังให้มีความรู้ และเข้าใจในหลักการศาสนาอิสลามเหมือนอย่างกับโตะครู หรือเพื่อให้สามารถเป็นมุสลิมที่ดี สามารถปฏิบัติตามหลักการอิสลามได้

ปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะหลังจากปี พ.ศ.

2547

ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ต่อปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ หลังจากปี พ.ศ. 2547 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด 3 ลำดับ คือ โตะครูต้องการสืบทอดหลักการศาสนาอิสลามไปสู่ชนรุ่นหลัง อยู่ในระดับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 71.1 รองลงมา ระบบปอเนาะดั้งเดิมเน้นสอนความรู้ด้านศาสนาอิสลามที่มาจากอัลกุรอาน และสุนนะฮ์ ตามแนวทางมัซฮับอัชชาฟีอีย์ คิดเป็นร้อยละ 67.7 และปอเนาะเป็นแหล่งอนุรักษ์อัตลักษณ์ของมุสลิมมลายู เช่น การแต่งกายของเด็กปอเนาะ การเรียนด้วยหนังสือกีตาบ คิดเป็นร้อยละ 62.9 ตามลำดับ

ผู้วิจัยสามารถสรุป ปัจจัยการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านศาสนา ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยด้านศาสนา

ปัจจัยด้านศาสนาที่ส่งผลต่อสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ หลังจากปี พ.ศ. 2547 ได้แก่

ก. โต๊ะครูต้องการสืบทอดหลักการศาสนาอิสลามไปสู่ชนรุ่นหลัง มีค่า ($\bar{x}$) = 4.54, S.D. = 0.73

ข. ระบบปอเนาะดั้งเดิมเน้นสอนความรู้ด้านศาสนาอิสลามที่มาจากอัลกุรอาน และสุนนะฮ์ ตามแนวทางมัซฮับอัชชาฟีอี มีค่า ($\bar{x}$) = 4.31, S.D. = 0.82

ค. ความจำเป็นที่มุสลิมต้องศึกษาความรู้ด้านศาสนาโดยมีแหล่งเรียนรู้จากปอเนาะ มีค่า ($\bar{x}$) = 4.25, S.D. = 0.74

2) ปัจจัยด้านการศึกษา

ปัจจัยการศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ หลังจากปี พ.ศ. 2547 ได้แก่

ก. ระบบปอเนาะดั้งเดิมปลูกฝังนักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าโรงเรียนทั่วไป เช่น โต๊ะครูสอนนักเรียนปฏิบัติและใช้ชีวิตตามแบบอย่างท่านนบีมุหัมมัด ﷺ มีค่า ($\bar{x}$) = 4.36, S.D. = 0.97

ข. การเรียนแบบระบบปอเนาะดั้งเดิมไม่เก็บค่าเล่าเรียน เรียนฟรีตลอดการศึกษา มีค่า ($\bar{x}$) = 4.34, S.D. = 0.93

ค. สถาบันปอเนาะสอนความรู้ด้านศาสนาที่เข้มข้นมากกว่าแหล่งอื่น เช่น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีค่า ($\bar{x}$) = 4.28, S.D. = 0.93

3) ปัจจัยด้านสังคม

ปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ หลังจากปี พ.ศ. 2547 ได้แก่

ก. ปอเนาะมีบทบาทต่อการผลิตนักปราชญ์ และนักวิชาการศาสนาเพื่อกลับไปเป็นผู้นำทางศาสนา และพัฒนาชุมชน มีค่า ($\bar{x}$) = 4.35, S.D. = 0.87

ข. โตะครูและเด็กนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เช่น สอนกุรอ่าน ช่วยเหลืองานบุญ การแต่งงาน เป็นต้น มีค่า $(\bar{x}) = 4.29$, S.D. = 0.86

ค. นักเรียนปอเนาะตอบสนองในด้านศาสนพิธี เช่น เป็นอิหม่าม จัดการเกี่ยวกับศพ และอื่นๆ มีค่า $(\bar{x}) = 3.96$, S.D. = 1.16

4) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะหลังจากปี พ.ศ. 2547 ได้แก่

ก. โตะครูได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน เช่น เงินชะกาด เงินบริจาค และอื่นๆ มีค่า $(\bar{x}) = 3.46$, S.D. = 1.16

ข. โตะครูสร้างทักษะให้แก่เด็กนักเรียนในด้านเกษตรโดยให้นักเรียนทดลองทำงาน มีค่า $(\bar{x}) = 3.26$, S.D. = 1.17

ค. โตะครูพัฒนานักเรียนให้มีสภาพฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นโดยการอบรมเป็นหลักสูตรระยะสั้น เช่น การฝึกวิชาชีพ มีค่า $(\bar{x}) = 3.08$, S.D. = 1.08

5) ปัจจัยด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม

ปัจจัยด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะหลังจากปี พ.ศ. 2547 ได้แก่

ก. ปอเนาะเป็นแหล่งอนุรักษ์อัตลักษณ์ของมุสลิมมาลาญ เช่น การแต่งกายของเด็กปอเนาะ การเรียนด้วยหนังสือกีตาบ มีค่า $(\bar{x}) = 3.64$, S.D. = 0.97

ข. ปอเนาะเป็นแหล่งเผยแผ่และอนุรักษ์ภาษามลายูและภาษาอาหรับ มีค่า $(\bar{x}) = 3.42$, S.D. = 1.04

ค. สถาบันปอเนาะมีบทบาทต่อการลบล้างประเพณี และ วัฒนธรรมที่ขัดต่อหลักการศาสนา มีค่า $(\bar{x}) = 3.17$, S.D. = 1.11

2. ระดับความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 โต้ะครู

ความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในด้านโต้ะครู พบว่า มีความพึงพอใจใน 3 ลำดับแรก ดังนี้

- 1) โต้ะครูเป็นเจ้าของและเป็นผู้บริหารปอเนาะ มีค่า ($\bar{x}$) = 4.66, S.D. = 0.59
- 2) โต้ะครูมีหน้าที่ในการสอนหนังสือให้นักเรียน และชาวบ้านอยู่ มีค่า ($\bar{x}$) = 4.53, S.D. = 0.84
- 3) โต้ะครูต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางด้านศาสนา มีค่า ($\bar{x}$) = 4.43, S.D. = 0.85

2.2 นักเรียน

ความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในด้านนักเรียน พบว่า มีความพึงพอใจใน 3 ลำดับแรก ดังนี้

- 1) นักเรียนชายแต่งกายโดยการใส่เสื้อแขนยาวหรือเสื้อโตบแขนยาวสีขาว นุ่งผ้า โสร่ง สวมหมวกขาว (กอปิเยาะฮู) และผ้าพันศีรษะ มีค่า ($\bar{x}$) = 4.50, S.D. = 0.69
- 2) นักเรียนต้องช่วยเหลือตามงานบุญต่างๆ ที่ร้องขอ เช่น งานศพ งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น มีค่า ($\bar{x}$) = 4.43, S.D. = 0.96
- 3) การใช้ชีวิตร่วมกันของนักเรียนปอเนาะมีความเป็นพี่น้องสอดคล้องกับหลักคำสอนอิสลาม มีค่า ($\bar{x}$) = 4.35, S.D. = 0.82

2.3 ลักษณะการจัดการเรียนการสอน

ความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในด้านลักษณะการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีความพึงพอใจใน 3 ลำดับแรก ดังนี้

- 1) การเรียนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะเรียกว่า ตะลั๊กกี๊ (เรียนโดยใกล้ชิดกับผู้สอน) เพื่อการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น มีค่า ($\bar{x}$) = 4.51, S.D. = 0.63
- 2) สอนความรู้ด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว มีค่า ($\bar{x}$) = 4.40, S.D. = 0.68
- 3) โต้ะครูจะให้นักเรียนเป็นผู้นำในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น เป็นอิหม่าม การคุตบะฮู การทำบุญ และอื่นๆ มีค่า ($\bar{x}$) = 4.37, S.D. = 0.73

2.4 หลักสูตรและการประเมิน

ความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในด้านหลักสูตรและการประเมิน พบว่า มีความพึงพอใจใน 3 ลำดับแรก ดังนี้

1) การใช้หนังสือก็ตามทั้งภาษายาวีและอาหรับเป็นสื่อประกอบการสอน มีค่า $(\bar{x}) = 4.56$, S.D. = 0.76

2) ไม่กำหนดระยะเวลาในการสำเร็จการศึกษา มีค่า $(\bar{x}) = 4.30$, S.D. = 0.83

3) ไม่มีการรับรองวุฒิการสำเร็จการศึกษา มีค่า $(\bar{x}) = 4.17$, S.D. = 1.03

2.5 สถานที่เรียน

ความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในด้านสถานที่เรียน พบว่า มีความพึงพอใจใน 3 ลำดับแรก ดังนี้

1) สถานที่ใช้ในการเรียนอาศัยบาลัย มีค่า $(\bar{x}) = 4.04$, S.D. = 1.35

2) มีโต๊ะไม้กระดานไว้สำหรับนักเรียนวางหนังสือเรียน มีค่า $(\bar{x}) = 3.72$, S.D. = 1.24

3) สถานที่ใช้ในการเรียนอาศัยบ้านโต๊ะครู มีค่า $(\bar{x}) = 3.62$, S.D. = 1.46

2.6. ที่พักนักเรียน (ปอเนาะ)

ความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในด้านที่พักนักเรียน (ปอเนาะ) พบว่า มีความพึงพอใจใน 3 ลำดับแรก ดังนี้

1) นักเรียนพักในปอเนาะ (กระท่อม) ที่จัดให้ มีค่า $(\bar{x}) = 4.35$, S.D. = 0.87

2) ที่พักปลูกเรียงติดกันเป็นแถวยาว เป็นระเบียบ มีค่า $(\bar{x}) = 4.28$, S.D. = 0.90

3) อุปกรณ์อำนวยความสะดวก มีเพียงอุปกรณ์ทำอาหาร เช่น กระทะ หม้อ และ ที่นอน เสื่อ เท่านั้น มีค่า $(\bar{x}) = 4.25$, S.D. = 1.21

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในภาพรวม ผลปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจสูงสุดต่อด้านโต๊ะครู อยู่ในระดับมาก มีค่า $(\bar{x}) = 4.21$, S.D. = 0.63 รองลงมา ด้านนักเรียน อยู่ในระดับมาก มีค่า $(\bar{x}) = 4.15$, S.D. = 0.64 ด้านลักษณะการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก $(\bar{x}) = 4.12$, S.D. = 0.63 ด้านหลักสูตรและการประเมิน อยู่ในระดับมาก มีค่า $(\bar{x}) = 3.86$, S.D. = 0.71 ด้านสถานที่เรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่า $(\bar{x}) = 3.48$, S.D. = 0.94 และน้อยที่สุด คือ ด้านที่พักนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่า $(\bar{x}) = 3.44$, S.D. = 1.08 ตามลำดับ

3. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะที่ยั่งยืน

3.1 ด้านระบบการเรียนการสอนในปอเนาะ

- 1) พัฒนาหลักสูตรให้มีความเข้มข้นด้านศาสนาโดยเน้นวิชาที่สำคัญเช่น อัลกุรอาน หะดีษ เตาหีด และวิชาอื่นๆบนพื้นฐานของระบบการเรียนการสอนแบบปอเนาะดั้งเดิมและมีความสอดคล้องกับความต้องการแห่งยุคสมัย
- 2) เพิ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต เช่น วิชาสามัญ วิชาชีพและเทคนิคการสอน และสื่อที่ทันสมัย สามารถประยุกต์ใช้กับระบบการเรียนการสอนแบบปอเนาะเพื่อส่งเสริมและเป็นแรงจูงใจแก่ผู้เรียน
- 3) พัฒนาหลักสูตรให้สามารถเชื่อมต่อการจัดการศึกษาอิสลามทั้งในและนอกระบบ เพื่อให้เป็นหลักสูตรที่สามารถเทียบโอน และต่อยอดการศึกษาในระดับสูงทั้งในและต่างประเทศโดยให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จัดให้มีการเทียบวุฒิการศึกษาเพื่อรับรองการจบของนักเรียนที่เรียนเก่งแต่ไม่สามารถต่อยอดได้ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนเหล่านั้นสามารถเรียนต่อในสถาบันศึกษาระดับสูง

3.2 ด้านบุคลากร

- 1) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถด้านบริหาร การจัดการเรียนการสอน โดยการอบรม ให้ความรู้เพิ่มเติมเฉพาะด้านบริหารการศึกษา ความรู้ทางศาสนาเฉพาะด้านในระดับสูงทั้งในและต่างประเทศ
- 2) พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการสอน การใช้เทคโนโลยีสื่อการสอนที่เหมาะสม และมีทักษะทางภาษาทั้งสี่ด้าน คือ อ่าน เขียน พูด ฟัง ทั้งภาษาอาหรับ ภาษามลายู ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เฉพาะด้านภาษาที่ใช้ในอาเซียน เพื่อยกระดับความพร้อมรองรับความเป็นอาเซียนในอนาคตต่อไป

3.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อาคารเรียน ที่พัก บาลย์

- 1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านอาคารเรียน บาลย์ ที่พัก และอาคารสำหรับส่งเสริมวิชาการและกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอน เช่น อาคารเอนกประสงค์ ห้องสมุด และอุปกรณ์ที่ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น
- 2) สถาบันศึกษาปอเนาะร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนา และขอสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์การศึกษาและสนับสนุนสื่อการสอนประเภทต่างๆเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้ดีขึ้น ให้เป็นปอเนาะที่สร้างสุข

3.4 ด้านระบบสาธารณูปโภค

- 1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านสถานที่และภูมิทัศน์ เส้นทาง คมนาคม สร้างป้ายโรงเรียน รั้วโรงเรียน ปิดกั้นระหว่างชาย-หญิง รอบบริเวณปอเนาะ
- 2) ติดตั้งไฟฟ้าให้มีแสงสว่าง พัฒนาระบบน้ำประปาเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค และปรับปรุงระบบสุขาภิบาลภายในบริเวณปอเนาะ เช่น ระบบการกำจัดน้ำเสีย การจัดการขยะ และสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาทั้งเรื่องสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาวิชาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยด้านศาสนาถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงสภาพระบบดั้งเดิมของสถาบันศึกษาปอเนาะในระดับมากที่สุด เนื่องด้วยความจำเป็นด้านศาสนาอิสลามที่มีบทบัญญัติสั่งใช้ให้มุสลิมต้องแสวงหาความรู้ สอดคล้องกับคำพูดของอิมรอน มะลูลิม และคณะ (2538: 98) ได้กล่าวว่า ปอเนาะมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาอิสลาม ให้กับมุสลิมที่สนใจเพื่อให้รู้และเข้าใจในบทบัญญัติอิสลามจนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องทั้งเรื่องส่วนตัว ครอบครัวและสังคม และสอดคล้องกับอิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต (2549: 25) กล่าวว่า ปอเนาะได้ปลูกฝังหลักการศาสนาอิสลามแก่ผู้ที่สนใจ ที่มีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางศาสนา

หลักการที่สำคัญประการหนึ่งที่โต๊ะครูปอเนาะทุกท่านได้ตระหนักถึงอยู่ตลอดนั้นคือ ต้องการสืบทอดเจตนารมณ์ของอัลลอฮ์^ﷻ ให้มนุษย์ศรัทธาต่อพระองค์จนสามารถปฏิบัติตามคำสั่งของพระองค์ โดยที่มีสถาบันปอเนาะเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า ซึ่งสังเกตได้อย่างชัดเจนจากปรากฏการณ์เด็กนักเรียนที่เข้ามาศึกษาในปอเนาะ ผู้ปกครองมีความต้องการและตั้งใจที่ให้ผู้บุตรมีความเข้าใจในเรื่องหลักการศาสนาอิสลาม และมีการศรัทธาในอิสลามอย่างแท้จริงที่ให้ความไว้วางใจกับโต๊ะครูช่วยสอนความรู้ที่มาจากอัลกุรอานและสุนนะฮ์ สอดคล้องในหลักการตามแนวทางของมัซฮับอัชชาฟีอี ซึ่งผลผลิตของปอเนาะจะสร้างนักวิชาการศาสนาเพื่อกลับไปเป็นผู้นำทางศาสนา และพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับอับดุลรอซิด เจ๊ะมะ (2556: 71) กล่าวว่า ปอเนาะเป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในทางวิชาการศาสนาอิสลามจนเป็นที่ยอมรับในระดับท้องถิ่น จังหวัด ประเทศและในต่างประเทศ

การศึกษาในสถาบันปอเนาะนั้นมีความสมบูรณ์ ครอบคลุมทั้งสามด้าน คือ 1. ด้านพุทธิพิสัย หรือด้านปัญญาความคิด (Cognitive Domains) 2. ด้านจิตพิสัย หรือทัศนคติ (Affective Domains) และ 3. ด้านทักษะพิสัย หรือ การปฏิบัติ (Psychomotor Domains) ซึ่งขัดแย้งกับวินิจ สังขรัตน์ (2544: 44-45) กล่าวว่า การศึกษาในปอเนาะไม่มีหลักสูตรที่แน่นอน ไม่มี

การวัดผลที่เป็นระบบ ไม่มีชั้นเรียน ซึ่งโตะครูบางท่าน กล่าวว่า รูปแบบการสอนของปอเนาะนั้นมีความเหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน ดังที่นิเลาะ แวอุเซ็ง และคณะ (2553: 1045) โตะครูและนักเรียนต่างมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อการดำเนินการสอน มองว่าการศึกษาในปอเนาะนั้นมีระเบียบกฎเกณฑ์เป็นการศึกษาที่ไม่ล่าหลังและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย

สังเกตเห็นได้ว่าสังคมใดที่มีสถาบันปอเนาะ สังคมนั้นจะมีความสุขโดยมีโตะครูเป็นผู้วางรากฐานสังคม และควบคุมประพฤติกของคนในสังคม นอกจากนี้ภารกิจด้านการสอนแล้วโตะครูยังมีบทบาทสำคัญในการประกอบพิธีทางศาสนา และเข้าร่วมพิธีกรรมต่างๆที่ชาวบ้านจัดขึ้นในชุมชน แสดงให้เห็นว่าโตะครูนั้นเป็นปูชนียบุคคลที่สำคัญอันใหญ่หลวงต่อชาวบ้าน ถือเป็นบุคคลผู้ทรงอิทธิพลต่อชุมชนอย่างมาก เสมือนดั่งนักปราชญ์ นักพัฒนา ที่ทำให้ชุมชนพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องตามหลักการศาสนา

การใช้ชีวิตประจำวันของเด็กนักเรียนปอเนาะเป็นการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ยึดหลักความพอเพียงเป็นหลัก สังคมมักจะมีคำถามว่าการจัดการศึกษาของปอเนาะที่เน้นแต่เพียงด้านศาสนาจะสามารถช่วยให้นักเรียนที่จบไปแล้ว มีงานทำหรือไม่นั้น อาจอธิบายได้ว่า ปอเนาะมีเป้าหมายหลักทำหน้าที่ในการให้การศึกษ อบรม สั่งสอนนักเรียนให้มีความรู้พื้นฐาน ความรู้ด้านวิชาการศาสนาเป็นหลัก ปลูกฝังนักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม แต่มีปอเนาะบางแห่งที่โตะครูได้จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาชีพ การศึกษานอกระบบและศึกษาตามอัธยาศัยขึ้นภายในปอเนาะ เพื่อช่วยส่งเสริม พัฒนาเด็กปอเนาะโดยได้รับความร่วมมือจากสำนักเขตการศึกษา หรือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หรือ วิทยาลัยการอาชีพได้มาให้บริการ และฝึกสอนวิชาชีพ โดยที่การสอนและการฝึกอาชีพนั้นจะต้องเป็นไปตามความต้องการของโตะครู ไม่ขัดกับหลักการศาสนา และที่สำคัญต้องไม่กระทบกับเวลาหลักในการเรียน ผู้เข้าไปฝึกสอนนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากโตะครูและต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตกลง ที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนา หรือ วัฒนธรรมอิสลาม

โตะครูบางสถาบันที่มีความต้องการปรับเปลี่ยนเป็นปอเนาะสมัยใหม่ และต้องการจัดการศึกษาในรูปแบบอื่นๆ เช่น เปิดสอนศาสนาควบคู่กันวิชาชีพ และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น แต่ก็มีโตะครูบางท่านเช่นกันที่ต้องการคงสภาพในรูปแบบการเรียนการสอนดั้งเดิมเอาไว้ อาจอธิบายได้ว่ากลุ่ม โตะครูนั้นมีความต้องการที่จะรักษารูปแบบการจัดการศึกษาที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่นี้ ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงในความเป็นแบบดั้งเดิมดังกล่าว อาจทำให้อัตลักษณ์ของความเป็นระบบปอเนาะแบบดั้งเดิมสูญหายไป ส่วนกลุ่มที่ต้องการปรับให้มีรูปแบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานกัน ระหว่างความเป็นแบบดั้งเดิมของปอเนาะและการจัดให้มีการศึกษาภาคสามัญ โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่สนใจได้ศึกษาวิชาชีพ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย แต่ยังคงบริบทความเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะไว้ อาจเป็นเพราะว่ากลุ่ม

ดังกล่าวนี้มองว่าการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิชาสามัญจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิชาการอื่นๆ นอกเหนือจากวิชาการศาสนา เพื่อเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังที่จะเข้ามา คือ การร่วมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนและอีกทั้งเพื่อลบค่าสับสนประมาทว่าเด็กนักเรียนสถาบันปอเนาะเป็นเด็กที่ด้อยการศึกษา นอกจากความรู้ด้านศาสนาอิสลามเท่านั้น

อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต (2549: 25) กล่าวว่า ปอเนาะได้พัฒนานักเรียนให้มีสภาพฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น โดยอาศัยความรู้วิชาการด้านต่างๆ ทั้งในภาคสามัญและสายอาชีพ หรือโดยการอบรมเป็นหลักสูตริวิชาชีพระยะสั้น และวินิจ สังขรัตน์ (2544: 55-56) กล่าวว่า โตะครูบางปอเนาะมีนักเรียนมาช่วยในการประกอบอาชีพ ซึ่งโตะครูจะตอบแทนค่าแรงแก่นักเรียนด้วยเช่นกัน ซึ่งเด็กที่จบมาจากสถาบันปอเนาะนั้นสามารถประกอบอาชีพอะไรก็ได้ หรือประกอบอาชีพตามครอบครัวที่ทำอยู่แล้ว แต่ที่สำคัญจะต้องเป็นคนดีของสังคม

เด็กนักเรียนปอเนาะจะเป็นผู้ที่รักษาวัดนธรรมของท้องถิ่น โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่วางอยู่บนพื้นฐานของหลักความเชื่อทางศาสนา โดยมีปอเนาะเป็นสถาบันที่ชำระคร่ำครึและลบล้างประเพณีที่ขัดกับหลักคำสอนของศาสนา และยังเป็นแหล่งเผยแผ่ อนุรักษ์ภาษามลายูและภาษาอาหรับ ดังที่พีริยศ ราฮิมมูลา (2545: 108-109) กล่าวว่า ผลงานเขียนทางวิชาการของบรรดานักปราชญ์ทั้งภาษาอาหรับและภาษามลายู ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วบรรดาปราชญ์เหล่านั้นจะเน้นทางด้านวิชาฟิกฮ์เป็นหลัก บรรดาผลงานเหล่านั้นต่างเป็นที่ยอมรับและถูกนำมาใช้ในเรียนการสอนของปอเนาะ และตามมัสยิดในหมู่บ้าน มุสลิมส่วนใหญ่จะยึดนำหลักการต่างๆ มาปฏิบัติใช้และยึดถือในการประกอบอิบาดะฮ์ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ตลอดจนการประกอบศาสนกิจในชีวิตประจำวัน

ปอเนาะมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมมุสลิมชายแดนภาคใต้มาโดยตลอดในด้านต่างๆ ซึ่งการคงรูประบบการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมไว้มิได้เกิดจากเหตุผลอื่นแต่อย่างใด แต่เกิดจากความต้องการร่วมกันของคนในสังคม ถือได้ว่าเป็นหน้าที่ของมุสลิมชายแดนภาคใต้ทุกคนที่จะต้องสืบทอด และรักษาอัตลักษณ์นี้ไว้เพื่อชนรุ่นหลังต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาครัฐควรให้การอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนแก่โตะครูและครูสอนศาสนาตามความเหมาะสม เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีความรับผิดชอบสูง และสร้างขวัญกำลังใจในความปลอดภัยและความมั่นคงในทรัพย์สิน ตลอดจนจัดสวัสดิการการรักษาพยาบาล
2. ภาครัฐควรร่วมมือกับโตะครูในการขับเคลื่อนและพัฒนาสถาบันศึกษาปอเนาะชุมชน ให้มีความเข้มแข็งเพื่อสอดรับนโยบายการพัฒนาแห่งชาติ

บรรณานุกรม

- ฉัตรสุมน พงศ์มิถุนิโย. (2553). **หลักการวิจัยทางสังคม**. กรุงเทพฯ: เจริญดีมีมั่นคงการพิมพ์.
- นันทกาญจน์ เบ็ญเต็มอะหลี. (2542). **ปัจจัยที่มีผลต่อการคงสภาพระบบเก่าของโรงเรียน
ปอเนาะในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้**, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคม
วิทยาและมานุษยวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิเลาะ แวอุเซ็ง และคณะ. (2552). **การจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน สาม
จังหวัด ชายแดนภาคใต้**. ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ 15. ฉบับที่ 5,
740-765.
- พีรยศ ราฮิมมูลา. (2545). **บทบาทสถาบันอุลามาฮะฮ์และ การศึกษาอิสลาม ปัตตานีในอดีตตั้งแต่
ค.ศ.1785-1945**. ปัตตานี : ม.ป.ท.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2548). **เสียงจากคนตานี๒ เราคือปอเนาะ**. โครงการอบรมและวิจัยเชิงปฏิบัติ
การทางประวัติศาสตร์โบราณคดีและชาติพันธุ์ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย (สวก.) .
- อับดุลรอซิด เจมะมะ. (2556). **ภูมิปัญญาและทุนเดิมของปอเนาะ**. แผนงานสร้างเสริมสุขภาพ
มุสลิมไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต. (2549). **การศึกษาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วารสารอินโดจีน
ศึกษา ฉบับวิฤตใต้, ปีที่ 7. ฉบับที่ 1, 56-86.
- อิมรอน มะลูลีม. (2538). **วิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลไทยกับมุสลิมในประเทศไทย:
กรณีศึกษากลุ่ม มุสลิมในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพฯ: อิสลามิกอะเคเดมี.
- Best, John W. 1977. **Research in Education**. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey
: Prentice Hall, Inc.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นายอับบัส ยีร์น

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5620420014

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จ
ศศ.บ. (อิสลามศึกษา)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2555

ทุนการศึกษา

ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

อับบัส ยีร์น และ อับดุลรอหนิง สื่อแต. 2557. การจัดการเรียนการสอนของปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประเทศไทยหลังจากปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน .รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติด้านอิสลามศึกษาและมุสลิมศึกษา ครั้งที่ 2 ประจำปี 2557 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2557 ณ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์